

st van Jules
waardigden.
hierbij nu
den Zondag,
anzelf uit de
peesche na-
leden voort-
rdigde nam
door er op
pote Engel-
delijk toch
ou zegevie-
dank dezen
gen zooveel
orteerde en
zich op dit
uit van de
er een dag
enige meer
ich waagde,
week moest
l dus geen
ing van den
rhoudingen
ordinantie
er zou geen
uitputtend
l. Doch ook
nu ja, nu
erkieslijkst,
dat er van
nooit iets
in hogere
riering van
te van de
voordeelen;
jst schik-
het men-
goddelijk
rust noo-
de ruste
de mensch
de ruste
ras.
de confes-
de Reli-
giden, die
adviseer-
afde recht,
le overige
de oude
in Jules
ustten al-
it, dat de
Hoe aan-
aren heel
ag inclus
niet voor
s Zondags
in.
we aan-
schuwen
dien de
ubiddig
uitloftent,
religieuze
van Wag-
En terwijl
nog on-
sche mu-
ten en het
t omgaat,
sten en
t kunnen
ij de uit-
rger, zoo
concert.
niet lang
se der
de heilige
gdalena
et name
Pharizee-
Vrijdag,
rij, nog
dit stuk
een tal-
verdeeld
let men
dag zoo
stus op
rstellen,
figuren
an Judas
dit stuk
eden wat
monist
Magda-
ct. Onze
ke voor-
emende
ilk een
ndeling
gekend
erken-
Christus
ukt was,
godalae-
effect;
ange-

daan, om eerst weer te genieten bij de koren der zangeressen.
En nu weten we wel, dat men ten onzent, althans onder ons Christelijk publiek, van zulke voorstellingen nog gruwet; maar toch zij men voorzichtig.
Het Oberammergau-Passionsspiel is ontvuld ernstiger bedoeld en op verre na zoo stultend niet. Toch is het juist dit Passionsspiel waarop de bezoekers van zulke een kunstvoorstelling zich beroepen, om hun daad te rechtvaardigen.
Het één is een brug voor het andere. Heilige muziek ontteert zich zelve, zoo ze ten gehore wordt gebracht niet om God te verheerlijken en de ziel te verheffen, maar om het oor te streelen en zelfs in heilige dingen zijn genotzucht te dekken met een vromen schijn.
Zie maar hoe kerk en komedie almeer op elkander gelijken gaan.
In vele kerken wordt buitenslands in de lijdensweek allerlei muzikale uitvoering gegeven, en de hulp van wereldsche musikanten en zangers te hulp geroepen, om de uitvoering ook voor de lieden der wereld aantrekkelijk te maken.
Soms, gelijk te Parijs, gaat dit zelfs met verkoop van blijetten van eersten, tweeden en derden rang.
En terwijl alzo de kerk in een kunsttempel wordt herschapen, neemt de kunsttempel in de concertzaal een vrome gestalte aan. Ook daar wordt de stof aan het kruis van den Christus ontleend, maar om het heilige geheel te doen ondergaan in genotzucht en prikkeling van de zenuwen.
Dan nog duizendwerf liever een in oprechtheid gezongen *Marseillaise*, die den hartstocht ontvlamt, dan een lauw, schandelijke, huichelachtige mishandeling van den persoon en het kruis van den Christus, die de wereld in deze heilige week schijnvroom maakt, en zich niet ontziet zelfs het lijden van den Zoon Gods te misbruiken tot streeling van eigen genotzucht.
En nu is het in ons goede vaderland zeker zóóver nog wel gekomen.
Omdat hier meer martelaarsbloed dan in Genève vergoten is, is de ernst van het Calvinisme er dieper bij ons volk ingegaan. Men durft hier nog niet wat men elders sinds lang aandorst.
Maar toch we leven snel.
Reeds zooveel kwam uit den vreemde tot ons, waar we sinds aan gewend zijn en waar het gevoel nauwelijks meer tegen opwaakt, en dat toch door onze vaders met alle kracht zou bestreden zijn.
Zij men voorzichtig.
Voorzichtig vooral in onze Christelijke kringen.
De vereering der muziek is de stille afgoederij van menig hart. Daar geniet, daar jubelt men in. Daar geeft men zich aan over. Daar is hart en mond vol van. Daar heeft men eindeloze inspanning en oefening, daar zijn geld en tijd voor over. En dat soms bij dezelfde personen, die, als ge een geestelijk woord rept, stil worden en zich uit de voeten maken.
En nu zeker, ook de muziek is een gave Gods, voor de kinderen der menschen gegeven, om Hem te loven, en ons leven te vervrolijken. Muziek is er ook onder Gods engelen. Muziek op de gouden harpen zal er ook in het nieuwe Jeruzalem zijn.
Maar dan zij er ook matiging. De muziek nooit doel, maar middel. De muziek niet een vereenigingspunt met de wereld, maar een macht, die ook wij Christenen ter eere onzes Gods gebruiken.
Orgelspel kan heerlijk zijn, en hoe meer het orgel in onze Christelijke gezinnen doordringt, hoe beter.
Zoo love elk huisgezin den Heere, en vernake zich voor zijn God in de heilige wereld der tonen.
Maar zie toe, dat niet de wereld u haar muziek opdwingt; behoeft er uw kinderen voor.
Want weet wel, ook al is het dan *klasieke*, al heet het *heilige*, al klinkt het als *vrome* muziek, juist dat schijnbaar vrome is verleiding, die uw kind ten val moet brengen.
Er schuilt in de muziek zulk een ontzettende macht, een macht die ten goede, maar ook een macht, die ten kwade kan werken, en wat vader of moeder zou dan niet toezien, in wat zin en richting die geheimzinnige macht inwerkt op zijn kind!
Toen Bilderdijk als balling in het Noorden van Duitschland omwierf, hinderden hem vooral de opgepronkte Deutsche kerken.
In ons goede vaderland was hij van der jeugd aan gewend aan den Calvinistischen eenwoud, en den zich daarin uitsprekende ernst, onzer graven. De dood was nu eenmaal ontzettend, en moest ontzettend blijven.
Vandaar dat Bilderdijk zoo herhaaldelijk in zijn lied waarschuwd tegen de verkeerde neiging, die ook ten onzent allengs insloep, om de heidensche graven te gaan nabootsen.
Wat de Italianen hun *campe santo* noemen, is toch feitelijk niets anders dan een gewijzigde nabootsing van hetgeen de heidensche volkeren op grond van hun godsijselen invoerden. Verbloeming van den dood. Verheerlijking van den mensch. Prikkeling van het gevoel. Eere voor den kunstenaar, die zoo prachtige grafmonumenten kon bouwen. Maar weg de eere voor onzen God en zijn Christus.
In samenhang hiermee was het dan ook volkomen natuurlijk, dat allengs de oude lijkverbranding weer lofzingers vond.
Te Rome werden de lijken der consuls en keizers verbrand, waarom zou men ook straks niet weder de gradelovende afschaffen, en in den vorm van een gloeiende de oude brandstapels herleven doen?

Toch heeft noch het woord van Bilderdijk noch het verzet van zoo menig trouw belijder des Heeren, de insluiting van dat oppronken der graven ook ten onzent kunnen tegenhouden.
Ook in onze groote steden worden de graven almeer wandelperken, met prachtig geboomte en sierlijk gebouwen. Monument na monument verrijst er in marmer, vaak voor geheel onbekende personen. Allerlei opschrift verkondigt er den lof en de deugd en de uitnemendheid des menschen. Haast zijn we zoover als Duitschland was toen Bilderdijk er als balling heentoo. En niet lang meer, of ook in Nederland gaan we naar het campo santo op weg.
Want zegge niemand, dat onze Calvinistische herkomst ons tegen het te ver althans waarborgen biedt.
Dat is niet zoo.
Genève, waar Calvin de beste kracht zijns levens stiet, toont het wel anders.
Daar toch is men nu reeds zoover, dat er op het kerkhof ook een kapel of kleine kerk is verzezen, en dat men in dat kerkje kerk houdt, niet alleen bij begrafenissen, maar ook bij andere plechtige gelegenheden.
Zoo was er ook dit jaar met Paschen, een extra-dienst in deze kerkhofkapel aangekondigd; en zulks niet het doel, om allen die in den loop van dat jaar een hunner lieven grafwaarts hadden gedragen, in die kapel te vereenigen.
Die kwamen dan allen in den rouw. Die werden dan allen sterk aangedaan. Dat gaf dan gelegenheid om op het geheel te werken, gelijk anders nooit.
En dat heette dan den verzezen Heiland op den doonaakker prediken; maar feitelijk was het zijn Heiland weer begraven na hem ingewikkeld te hebben in de windselen van de sentimentaliteit.
Neen, zulk spel op de graven raakt wel de zenuwen, maar het hart niet.
Al zulke wegen leiden van het Christendom naar het heidendom terug.
De heer M. W. L. van Alphen gaat met zijn „Nieuw kerkelijk handboek” zijn roem overleven.
Althans in den laatste jaargang van dit handboek vindt men, rakende de Doleantie, opgaven, die kant noch wal raken, en die niet in overeenstemming zijn met de degelijkheid en nauwkeurigheid, waarop dit handboek dusver en terecht mocht bogen. Wij wijzen op een drietal zonderlingheden.
Voor eerst zegt de geachte schrijver op blz. CLXXXIX in bijlage P. een opgave te zullen leveren van „Niet erkende Vereenigingen” zijk noemde de Nederlandsche Gereformeerde kerken (Doleerenden).
Reeds dit klinkt vreemd. Had de schrijver gesproken van „niet erkende kerken”, er ware iets voor te zeggen geweest; maar te spreken van niet erkende „vereeningen” strookt niet met de objectiviteit die hij anders steeds in acht nam.
Van welke kerk hij ook sprak, steeds diende hij ze aan, gelijk ze zich zelve aandient. Meest zelfs gal hij de officiële organisatie in de eigen bewoordingen der partijen aan. En zoo hoort het ook. Immers wie zulk een handboek samstelt, gaat niet zitten als rechter, om iemands pretentie te beoordeelen, maar is *statisticus*, en geeft als zoodanig de feiten, gelijk ze zich voordoen.
Ditmaal echter wijkt de heer Van Alphen van dezen goeden regel af, gaat als rechter zitten, en maakt nu uit, dat het geen kerken zijn, die hij onder deze rubriek geeft, maar slechts „vereeningen”.
Zoo had de heer Van Alphen niet mogen noch moeten doen. Hij wierd er ontrouw door aan de taak die hij op zich nam, en verloochende een schoon verleden.
Nog vreemder is dat de heer Van Alphen een rubriek opent met den titel: „Niet erkende vereeningen”, en nu aanstonds als eerste lid onder deze rubriek u een lijst biedt van een veertigtal wel erkende vereeningen der Kerkelijke Kas.
Had hierbij een feitelijke verklaring gestaan, en was er b.v. gezegd, dat de „Ned. Geref. kerken”, overmits ze geen rechtspersoonlijkheid bezitten, voor haar kerkegoeds financiële vereenigingen *ad hoc* onder den naam van *Kerkelijke Kas* hadden gesticht, en dat van deze in dit jaar de navolgende erkend zijn, alles ware in orde geweest. Maar gelijk het er nu staat, staat het gek.
Een zoo loog is in zijn handboek toegekomen aan het hoofdstuk over de *niet-zogende* dieren, en begint nu met een lijst van veertigt dieren te geven, die *wel* tot de zogedieren behooren.
Dit oordeelt zichzelf.
Maar het gekste van al is nog de besomming, die de heer Van Alphen maakt van de getalsterkte der „Ned. Geref. kerken”.
Had hij als *statisticus* gezegd, dat deze „kerken” beweren in het zielenal gelijk te zijn aan de oude formatie onder de Organisatie van 1816, maar dat in de meeste plaatsen slechts een klein deel met de reformatie meegaat, en dat, wijl desaan gaande geen betrouwbare cijfers bekend zijn, geen opgave van het zielenal kon geschieden, hij ware in zijn rol gebleven.
Maar zie, zoo doet de heer Van Alphen niet. Hij gaat zich gedragen als Synodaal partijman, en vult achter vele onzer kerken een cijfer van leden in, dat door de Haagse Synode is aangegeven.
Onwetenschappelijker nu kan het al niet. Om uw zielenal te bepalen klopt ik niet aan bij uw concurrent, en vul *zijn* opgave achter den naam *uwer* kerk in.
Iets wat te meer verwondert, daar de heer Van Alphen toch te kundig man is, om niet zelf te merken, hoe hij nu dwaasheden drukken liet.

Zoo geeft hij b. v. voor Amsterdam het zielenal op 5000 aan, natuurlijk met inbegrip van vrouwen en kinderen. En dat terwijl de kerkelijke scholen 2000 kinderen tellen, en het aantal kerkangangers alleen elken Zondag een 10,000 is.
Op 5000 zielen kunt ge niet meer hebben dan een goede 3000 kerkangangers; en nu reeds zijn vijf gebouwen in gebruik, waarvan alleen de Funenkerk 2300 hoorders kan bevatten.
Maar elders maakt de heer Van Alphen het nog veel gortiger.
In Baarn zijn, zoo ge hem gelooven wilt, slechts 25 zielen tot deze kerk behorende. Dus pl. m. 5 huisgezinnen. En deze vijf gezinnen bouwen een kerk en beroepen een predikant!
Nog erger is het te Oldebroek, waar het zielenal 12 à 14 heeft. Dus in geen geval meer. Dat is dus hoogstens drie gezinnen. Eilieve, hoe komt daar dan een kerkeraad? Purmerend heeft er maar zes. Dus één gezin. En toch staat er een kerk, een pastorie, en is een predikant op een goed traktement beroepen.
Te Voorhuizen heet het zielenal 50 à 100. Zoo op de manier als men in Afrika statistiek maakt. Een stam van 50 à 100,000 zielen. En dat te Voorhuizen, waar nagenoeg geheel de kerk meegaat.
Waarlijk, voor de eere van zijn boek, had de heer Van Alphen zich van deze onwetenschappelijke, partijde en in zich zelf dwaze opgaven moeten onthouden.
Ze zullen voor elk onpartijdig beoordeelaar in de toekomst een ontzieting van zijn uitgave blijven.
Weet ge niets, meld dan niets.
Maar pronk niet met onware gegevens
KUYPER.
Uit de Pers.
Wij wezen reeds op het hoogst belangrijk besluit, dat Amsterdams gemeenteraad in zake de opheffing der Theologische faculteit nam. De commissie daartoe benoemd stelde voor, het volgend adres aan den Koning te zenden.
„De gemeenteraad van Amsterdam wenst zich er biddig tot Uwe Majesteit wegens een zaak van diep angrijpend belang. Het geldt de inrichting van het hooer onderwijs, voor zooveel dat rechtzake niet de godsdienstige overtuigingen, die onder het volk leven, in aanspraak komt.
De inrichting van het hooer onderwijs, zooda die uit het koninklijk besluit van 1815 was voortgekomen had nog geheel samengehangen met vroegere toestanden. De faculteit der godgeleerdheid was er, volgens de inrichting, om de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd bevestigd, en de wijsgeer en de opleiding der leeraars van de Hervormde kerk. Door allerlei banden waren toen Kerk en Staat nauw verbonden. Maar gaandeweg zijn vele der banden geslaakt, en toen aan een nieuwe regeling van het hooer onderwijs de hand werd geslagen, drong terstond de vraag zich op den voorgrond, of de faculteit der godgeleerdheid behouden of afgeschaft zou worden. De uitslag werd

